

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas lietuvių kalba	Dalyko (modulio) pavadinimas anglų kalba	Kodas
Sveikatos sociologija	Sociology of Health	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: Dr. Aušra Širvinskienė	VU Filosofijos fakultetas, Sociologijos katedra. Universiteto g. 9/1

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Ketvirta	VII	Pasirenkamasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Bakaluro programos ketvirtį metų, rudens semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Bendrosios kompetencijos: - Gebės analizuoti socialinių institutų (taip pat ir medicinos, kaip socialinio instituto) reikšmę asmens ir visuomenės gyvenimui; - Gebės analizuoti sveikatos ir ligos reiškinius sociologiniu požiūriu ir kritiškai vertinti sveikatos politikos ir sveikatos priežiūros sistemų socialinius aspektus. - Gebės savarankiškai atlikti darbo užduotis, dirbti komandoje, bendradarbiaujant tiek su savo srities, tiek su kitų sričių specialistais; - Gebės integruoti sociologines žinias su medicinos, visuomenės sveikatos ir socialinės politikos įžvalgomis ir supras sveikatos ir socialinių veiksmų sąveiką. - Gebės taikyti sociologinius tyrimo metodus analizuojant sveikatos reiškinius, mokės interpretuoti kiekybinius ir kokybinius duomenis apie sveikatos elgseną, sveikatos netolygumus ir socialinius sveikatos veiksmus.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebės suprasti ir analizuoti socialinius institutus (ypatingai medicinos, kaip socialinio instituto) reikšmę asmens ir visuomenės gyvenimui bei susipažinti su modernios medicinos institucijos istorinio vystymosi aspektais;	Probleminis dėstymas, įtraukianti paskaita, grupinės diskusijos	Testas (atviro ir uždaro tipo užduotys klausimai)
Gebės suprasti rasiniu, etniniu, religiniu, amžiaus, lyties pagrindu susiformavusius požiūrius į asmens sveikatą ir analizuoti asmens, visuomenės, socialinių institutų reikšmę sprendžiant klausimus, susijusius su sveikata.		
Gebės savarankiškai atlikti darbo užduotis, dirbti komandoje, bendradarbiaujant tiek su savo srities, tiek su kitų sričių specialistais.	Tiriamieji metodai: informacijos paieška, literatūros skaitymas, pranešimo rengimas ir pristatymas.	Pranešimas, užduotys raštu.
Gebės panaudoti socialinę informaciją ir profesinį žinojimą, formuluodamas, analizuodamas ir sprendžiamas problemas, gebės priimti sprendimus pažįstamoje aplinkoje		
Gebės pateikti savo tyrimų rezultatus žodžiu ir raštu, gebės bendrauti sociologijos ir sveikatos		

klausimais ir profesinėje aplinkoje, ir viešoje erdvėje.		
--	--	--

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Įvadinė paskaita „Kas yra sveikatos sociologija?“ Ką tiria sveikatos sociologija ir kuo ji skiriasi nuo kitų sociologijos krypčių? Sociologijos vaidmuo sveikatos studijose. Sveikatos, ligos ir medicinos socialinės reikšmės samprata. Koks šio kurso tikslas ir temos.	1						1	2	Nettleton, S. 2006. <i>The Sociology of Health and Illness</i> . 1 sk. Introduction: The Changing Domains of the Sociology of Health and Illness. Psl.1-13;
2. Sveikatos sociologijos raida: istorija, autoriai, pagrindinės paradigmoms. Apžvelgiamos sveikatos sociologijos atsiradimo priežastys ir raida, aptariami pagrindiniai sociologijos klasikai ir sveikatos sociologijos pradininkai.	2		2				4	6	Nettleton, S. 2006. <i>The Sociology of Health and Illness</i> . 2 sk. The Social Konstruktion of Medical Knowledge. Psl. 13
3. Biomedicininis ir biopsichosocialinis medicinos modelis. Medicinos funkcijos sociologiniu aspektu. Sociologinių sveikatos perspektyvų kritika. Biomedicininis požiūris į aktualius sveikatos klausimus pasaulyje ir šių dienų Lietuvoje.	2						2	2	Engel GL. The need for a new medical model: a challenge for biomedicine. Science. 1977 Apr 8;196(4286):129-36. doi: 10.1126/science.847460. PMID: 847460.
4. Medicininio žinojimo socialinis konstravimas ir kultūros įtaka. Apžvelgiama socialinio konstrukcionizmo teorija, susijusi su sveikatos sociologija. Pristatomos sveikatos, kaip socialinio konstrukto idėjos ir aptariamos kultūros ir sveikatos sąsajos.	4		2				6	6	Nettleton, S. 2006. <i>The Sociology of Health and Illness</i> . 2 sk. The Social Konstruktion of Medical Knowledge. Psl. 13 Conrad P, Barker KK. The social construction of illness: key insights and policy implications. J Health Soc Behav. 2010;51 Suppl:S67-79. doi: 10.1177/0022146510383495. PMID: 20943584.
5. Socialinių determinančių reikšmė sveikatai.	2						2	4	Marmot M, Allen JJ. Social

Socialinių veiksnių įtaka sveikatai: lytis, klasė, rasė, gyvenama aplinka ir kt. Socialinė stratifikacija ir sveikatos netolygumai.								determinants of health equity. Am J Public Health. 2014 Sep;104 Suppl 4(Suppl 4):S517-9. doi: 10.2105/AJPH.2014.302200. PMID: 25100411; PMCID: PMC4151898. Nettleton, S. 2006. <i>The Sociology of Health and Illness</i> . 7 sk. Social Inequalities and Health status. Psl. 169	
6. Ligos ir sveikatos priežiūros patirtis šiuolaikinėje visuomenėje. Ligos stigmatizacija ir jos socialinės pasekmės.	2		2				4	6	Scambler G. Health-related stigma. Sociol Health Illn. 2009 Apr;31(3):441-55. doi: 10.1111/j.1467-9566.2009.01161.x. PMID: 19366430.
7. Pokyčiai medicinoje, sergančiojo vaidmuo (Parsons, Freidson). Socialinio funkcionalizmo požiūris į gydytojo – paciento vaidmenis. Konflikto paradigmos požiūris į gydytojo – paciento vaidmenis. Simbolinio interakcionizmo požiūris į gydytojo – paciento vaidmenis. Paciento-gydytojo vaidmens kaita.	2						2	4	Nettleton, S. 2006. <i>The Sociology of Health and Illness</i> . 8 sk. Late Modernism and the changing Social relations of Formal Health Care work. Psl. 203
8. Ligos patirties ir tapatumo tyrimų kontekstas. Naratyvas ir jo reikšmė ligos patyrimo analizei. Ligos kaip biografinis sutrikimas	4		4				8	6	Nettleton, S. 2006. <i>The Sociology of Health and Illness</i> . 4 sk. The Experience of Chronic Illness and Disability. Psl. 71 Charmaz, K. (1991). <i>Good Days, Bad Days: The Self in Chronic Illness and Time</i>
9. Medikalizacija ir biomedikalizacija. Žymiausi sociologijos darbai medikalizacijos temoje: I. K. Zola; M. Foucault; E. Freidsonas; I. Illich; T.S. Szasz. Alternatyvi ir šiuolaikinė medicina.	4						4	6	Foucault M. 1976. <i>The Birth of the Clinic: An Archaeology of Medical Perception</i> . London: Routledge. 5 sk. The Lesson of the Hospitals . Psl. 64 Nettleton, S. 2006. <i>The Sociology of Health and Illness</i> . 3 sk. Lay Health beliefs, Lifestyles and Risk. Psl. 33

10. Kūno sociologija: sveikatos paslaugos, tarnaujančios kūno mitui. Žmogaus kūno grožio reikšmę šiuolaikinėje visuomenėje. Sveikatos paslaugos ir jų paskirtis žmogaus socialiniame gyvenime. Šiuolaikinio žmogaus požiūris į kuriamą kūno mitą. Kūno sureikšminimas šiuolaikinėje visuomenėje - reiškiny, nurodantis į giluminius pokyčius socialinio elgesio modeliuose nuo senų senovės iki šių dienų.	2		2				4	4	Nettleton, S. 2006. <i>The Sociology of Health and Illness</i> . 5 sk. The Sociology of the Body. Psl. 104
11. Psichikos sveikatos sociologija. Nagrinėjama, kaip socialiniai veiksniai veikia psichikos sveikatą, kaip visuomenė suvokia ir reaguoja į psichikos sutrikimus, bei kokią įtaką turi kultūra, ekonomika ir politika psichikos sveikatos priežiūrai. Alternatyvūs požiūriai į psichikos sveikatą.	2						2	4	Scheff, T. J. (1966). <i>Being Mentally Ill: A Sociological Theory</i> . Part 2 Theory: social control as a system; residual deviance; the social institution of insanity.
12. Priklausomybių sociologija. Bazinės žinios apie priklausomybes (medicininis ir socialiniu aspektu). Narkotikų politika ir jos reikšmė asmens ir visuomenės sveikatai.	2		2				4	4	Bancroft A. 2009. <i>Drugs, Intoxication and Society</i> . 1 sk. „Defining Drugs in Society“ psl. 1 ir 2 sk. „Drugs and Alcohol in Historical Perspective“ psl. 16. Bancroft A. 2009. <i>Drugs, Intoxication and Society</i> . 5 sk. <i>Governing Drugs and Their Users</i> . Psl. 112 ir 6 sk. <i>Lifestyle Medicines and Enhancement</i> . Psl.
13. Amžėjimas, mirtis ir mirimas. Mirties medikalizavimas.	1						1	4	Aries, P. (1993) <i>Mirties supratimas Vakarų kultūros istorijoje</i> . Vilnius: baltos lankos.
14. Sveikatos technologijos ir ateities perspektyvos. Skaitmeninės sveikatos tendencijos (e. sveikata, telemedicina). Biotechnologijų ir genetikos etiniai bei socialiniai iššūkiai. Dirbtinio intelekto įtaka sveikatos priežiūrai.	2		2				4	4	Thacharodi, Aswin, et al. <i>Revolutionizing healthcare and medicine: The impact of modern technologies for a healthier future—A comprehensive review</i> . <i>Health Care Science</i> , 2024, 3.5: 329-349.
15. Kartojimas, pasiruošimas egzaminui								20	Pasirengimas egzaminui, medžiagos kartojimas.
Iš viso	32	0	16	0	0	0	48	82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
----------------------	--------------	---------------------	----------------------

Pranešimas, diskusija seminaro metu ir paskirtų rašto darbo įvertinimas	40	Seminaro, kuriam paskirta užduotis, dieną	Pranešimai, diskusija ir rašto darbai. Vertinama 10 balų skalėje. Iš įvertinimų išvedamas vidurkis.
Darbas auditorijoje seminarų metu		Rugsėjis - gruodis	Už aktyvų dalyvavimą diskusijose seminarų metu, teisingus atsakymus į klausimus prie galutinio seminarų darbų vertinimo vidurkio pridedamas 1 balas.
Egzaminas raštu	60	Sausis	Testą sudarys iš 10 uždaro ir atviro tipo klausimų. Egzamino trukmė 60 min.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Nettleton, S.	2006	The Sociology of Health and Illness.		Polity Press.
Bancroft A.	2009	Drugs, Intoxication and Society		Polity Press
Peter Morral	2009	Sociology and Health. An Intoduction.		Routledge
Conrad P, Barker KK. J Health Soc Behav. 2010;51 Suppl:S67-79. doi: 10.1177/002214651038 3495. PMID: 20943584.	2010	The social construction of illness: key insights and policy implications.	<i>Journal of health and social behavior vol. 51 Suppl (2010): S67-79.</i>	https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20943584/
Marmot, Michael, and Jessica J Allen	2014	Social determinants of health equity	<i>American journal of public health vol. 104 Suppl 4,Suppl 4 (2014): S517-9.</i>	https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4151898/
Charmaz, K.	1993	<i>Good Days, Bad Days: The Self in Chronic Illness and Time</i>		Rutgers University Press
Papildoma literatūra				
Aries, P.	1993	Mirties supratimas Vakarų kultūros istorijoje.		Vilnius: baltos lankos.
Foucault M..	1976	<i>The Birth of the Clinic: An Archaeology of Medical Perception.</i>		London: Routledge.
Scheff, T. J.	1999	<i>Being Mentally Ill: A Sociological Theory</i>		Routledge